

Nový Hrádek

Kraj: Královéhradecký

Správní obvod: Náchod

Nadmořská výška: 560 m n. m.

Počet obyvatel: 850

Adresa URL: www.novy-hradek.cz

Okres: Náchod

GPS souřadnice: 50.357278N, 16.244374E

První pís. zmínka: 1362 (662 let)

PSČ: 549 22

Historie obce Nový Hrádek

Dnešní Nový Hrádek vznikl jako podhradí sousedního gotického hradu Frymburka snad již na konci 13. století. První dochovaná písemná zmínka o osadě Hrádek je z 18. července 1362, kdy tehdejší držitel Frymburka Čeněk z Lipé, v letech 1349-1360 nejvyšší maršálek Českého království, ustanovil faráře ke kostelu v Hrádku. V období husitských válek stál tehdejší držitel Frymburka Jan Městecký z Opočna na straně Zikmundově, a proto byl Hrad v roce 1425 dobyt a patrně také vypálen sirotky. Podle soupisu všech poddaných z roku 1651 žilo v obvodu hrádecké (nebo jak se zde říká, hrádouské) rychty celkem 365 obyvatel, přičemž nikdo z nich nevyznával katolickou víru, nařízenou již od r. 1627 Obnoveným zřízením zemským. V letech 1721-1723 byl do dnešní podoby přestavěn v barokním slohu kostel sv. Petra a Pavla. Významným dnem pro Nový Hrádek byl 10. duben 1736, kdy císař Karel VI. vydal listinu, jíž městečku Hrádku "nepřízní časů úplně zničenému", udělil tři výroční trhy, a sice první středu po Velikonocích, v pondělí po Nanebevzetí Panny Marie (po 15. srpnu) a v den Moudrosti Boží (17. prosince), a ještě jeden týdenní trh. Co to byla ona "nepřízeň časů" se však můžeme jen dohadovat. Snad to byly průtahy ruských pluku v r. 1735 proti zvolenému polskému Králi Stanislavu Leszczyńskému. Je možné, že současně s trhy udělil Karel VI Hrádku také znak a povýšil jej na město. Toto tvrzení však není nijak podloženo. Někdy v této době zřejmě došlo i k rozšíření prvotního jména Hrádek na Nový Hrádek. Nicméně je jisté, že již před r. 1790 muselo městečko používat pečeť, jejíž otisk je uložen v Archivu Národního muzea v Praze. Pečetní obraz tvoří váza se třemi růžemi uprostřed a dvěma tulipány po stranách. K roku 1790 mělo městečko 204 domů, v roce 1836 bylo v Novém Hrádku 212 domů a 1238 obyvatel. František Palacký v Popisu Království českého uvádí k r. 1843 241 domů a 1429 obyvatel. Při prvním rakouském sčítání lidu v r. 1869 měl Nový Hrádek 1596 obyvatel. To byl nejvyšší počet obyvatel v jeho historii. Nyní má 416 domů, ale jen 703 obyvatel, neboť 230 domů je užíváno k rekreaci. Ve své historii byl Nový Hrádek několikrát stižen přírodní katastrofou nebo pleněním vojsk. Jednou z nejhorších pohrom byl zřejmě velký požár v roce 1843, kdy vyhořelo 45 stavení a chytla i stará zvonice. Zvony prý s děsným rachotem padaly dolů a rozlily se. Vypravuje se, že v kašně, tehdy dřevěné, která byla na náměstí, se voda vařila. Z roku 1848 pochází první zmínka o škole, kdy byla otevřena a vysvěcena nová školní budova se dvěma třídami, ale je nesporné, že škola v Novém Hrádku musela existovat již mnohem dříve. V r. 1920 byla v Novém Hrádku zřízena státní měšťanská škola, pro niž byla v letech 1921-1923 vystavěna nová školní budova nad náměstím. Z dalších událostí stojí za zmínku založení záložny z podnětu tehdejšího faráře Václava Kilingera roku 1871. V r. 1904 byl otevřen telegrafní úřad, v r. 1909 byl do obce zaveden vodovod a v r. 1924 byla zřízena obecní elektrárna. Po zrušení poddanských povinností v r. 1848 se Nový Hrádek stal samostatnou obcí. Od r. 1850

do r. 1949 náležel do okresu Nové Město nad Metují (s výjimkou let 1945-1946, kdy patřil do nově zřízeného okresu Dobruška). Od roku 1949 byl Nový Hrádek připojen k okresu Dobruška a od roku 1960 patří do náchodského okresu, přičemž jeho katastr sousedí s hranicí okresu rychnovského. V roce 1995 převzal starosta Nového Hrádku Josef Svatoň z rukou předsedy Poslanecké sněmovny ČR Milana Uhdeho obnovený znak obce (váza se třemi růžemi uprostřed a dvěma tulipány po stranách) a vlajka. Téhož roku byla tato vlajka ve zdejším kostele slavnostně vysvěcena. Od počátku osídlování zdejšího regionu bylo hlavní obživou obyvatel především zemědělství. První písemná zmínka o rozvoji průmyslu v Novém Hrádku je z roku 1537, kdy se připomíná těžba železných rud a existence hamru na řece Olešence. V polovině 18. století bylo v Novém Hrádku celkem 30 hospodářů. Dále zde byly 2 mlýny (z toho jeden panský), dva koláři, pět tkalců a po jednom ševci, kováři, řezníkovi, pekaři, krejčím, šindeláři a lžičáři (toto řemeslo se značně rozmohlo a v obci se ještě dlouho provozovalo - proto byli někdy obyvatelé Nového Hrádku nazýváni "vařečkáři"). Z dalších zaměstnání stojí za zaznamenání 11 přádláků, 11 nádeníků a jeden žebrák. V prvním desetiletí 20. století začal na Novém Hrádku a okolí vznikat textilní průmysl. Jeho zakladatelem byl tehdy ani ne třicetiletý Josef Suchánek, který byl nazýván "králem Orlických hor". Po první světové válce vlastnil 5 mechanických tkalcoven, které zaměstnávaly 220 osob. V současné době působí v Novém Hrádku výrobní družstva Velos (zařízení do koupelen, části jízdních kol), Kovap (hračky) a Kaden (hračky, slunečníky, makety aut), 3 truhlárny, výroba těsnění firmy Přebyl, firma Hartman, pila firmy Klein a několik dalších menších soukromých provozoven. Významným zaměstnavatelem je i Výzkumný ústav Akademie věd.

